

Semnale de mediu 2002

**Evaluarea performanțelor în vederea
îmbunătățirii lor, în actualul mileniu**

Rezumat

Agencia Europeană de Mediu

Situația prezentă

Răspunsul general la întrebarea 'cum îi merge mediului' este încă neclar pentru problemele abordate în ediția 2002 a raportului Semnale de mediu, neprezentând schimbări majore față de prima ediție din 2000. Totuși, într-o anumită măsură, încep să apară condițiile necesare pentru o schimbare.

Problemă de mediu (pe domenii de prioritate din 6EAP)	Indicator	Evaluare
Abordarea schimbarilor climatice		
Emisii de gaze cu efect de seră	Tendința în emisii și față de obiectivele Kyoto 2008–2012	☺
Natura și biodiversitatea — protejarea unei resurse unice		
Resurse forestiere	Tăieri anuale de copaci	☺
Resurse de teren	Consumul de teren și fragmentarea habitatelor mari	☹
Emisii de substanțe acidifiante	Tendențele în emisii și distanța față de țelurile UE 2010	☺
Mediu și sănătate		
Emisii de precursori de ozon	Tendențele în emisii și față de obiectivul UE 2010	☹
Calitatea aerului urban	Calitatea aerului urban: depasiri ale concentrației de ozon, particule în suspensie, dioxid de sulf și dioxid de azot	☹

Problemă de mediu (pe domenii de prioritate din 6EAP)	Indicator	Evaluare
Mediu și sănătate		
Poluarea apelor dulci	Concentrația de fosfați și nitrați în râuri	☹
Utilizarea durabilă a resurselor naturale și managementul deșeurilor		
Consumul de materiale	Necesarul total de materiale (contra PIB)	☹
Stocurile de pește	Creșterea efectivului biomasă al efectivului de cod al Mării Nordului	☹
Generarea de deșeuri urbane	Tendențele privind nivelul de colectare a deșeurilor municipale	☹
Utilizarea apelor	Indicele de exploatare a apelor	☹
Consumul de teren prin dezvoltare	Tendențe în densitatea construcțiilor, a populației și a rețelelor de drumuri	☹

Doar în câteva țări și sectoare specifice, reducerea presiunii s-a produs, în multe cazuri, ca urmare a scaderilor relativ ridicate. Acest fapt este evident pentru schimbările climatice. Restructurarea sectorului de alimentare cu energie și schimbările în carburantul folosit pentru generarea de putere au dus la importante reduceri mari ale emisiilor de dioxid de carbon în Germania și Marea Britanie. Totuși, în nouă din statele membre UE emisiile au crescut, aceste state îndepărtându-se de la traseul liniar stabilit la Kyoto.

Situația este comparabilă și pentru reziduuri și poluarea apei: în timp ce câteva țări au făcut progrese majore în direcția minimizării depozitarii deșeurilor, comportamentul consumatorilor și cel comercial determină creșteri ale generării de deșeuri menajere, inclusiv deșeurile de ambalaje. În timp ce industria și administrațiile guvernamentale au făcut progrese remarcabile în asigurarea tratării apelor reziduale, sectorul agricol a rămas în urmă privind reducerea poluării cu azot, așa cum o ilustrează concentrațiile mai mult sau mai puțin constante de azot în apele de suprafață.

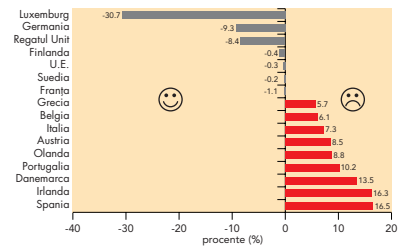
Cu toate că o serie de presiuni se diminuează, întârzierile în reducerea poluării și concentrațiile remanente ridicate, datorate poluării istorice și emisiilor din alte surse, semnalează, încă, un motiv de îngrijorare. În particular, în ciuda reducerilor de emisii atmosferice, o proporție substanțială a populației urbane a Europei este expusă la concentrații ridicate de ozon troposferic, dioxid de azot și particule în suspensie, largi zone de habitate și terenuri agricole sunt încă expuse acidificării, eutrofizării și ozonului troposferic peste pragurile acceptate. Simptomele eutrofizării în apele de coastă prezintă doar ușoare semne de îmbunătățire.

Prin contrast, presiunile asupra resurselor naturale au crescut, după cum este ilustrat în special de domeniul piscicol, în care pescuitul excesiv supune piscicultura europeană unui risc ridicat de colaps. Resursele solului sunt, de asemenea, supuse unor presiuni continue, inclusiv extinderea urbană și expansiunea infrastructurii de transport. Aceasta a determinat blocarea unei suprafețe crescute de teren, fragmentarea habitatelor și pierderea sau perturbarea zonelor naturale. În timp ce suprafața de păduri crește și tăierile anuale sunt considerate sustenabile, starea pădurilor, așa cum este indicat de defolierea speciilor de arbori, rămâne o problemă la aproape un sfert din eșantionul de copaci deteriorați.

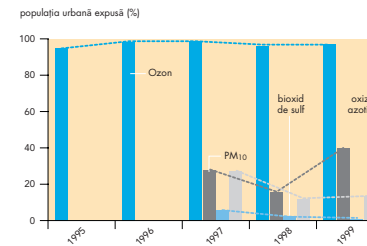
Evaluarea stării biodiversității în Europa este împiedicată de lipsa de informații. Fiind afectate de presiunile asupra resurselor naturale, condițiile pentru suprimarea tendinței de pierdere a biodiversității până în 2010 nu par să existe încă.

Indicatori principali

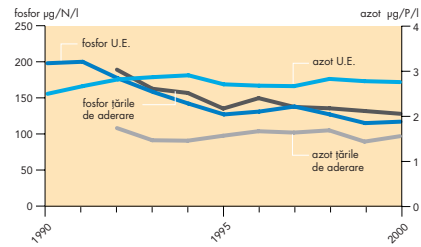
Emisii de gaze cu efect de seră

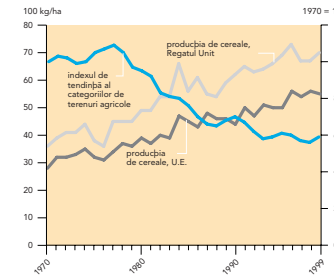
Calitatea aerului urban

Fosfați și nitrați în râuri

Tipuri de teren agricol și producția de cereale

Provocari curente ale Politicii de Mediu

Progrese în eco-eficiență

Eco-eficiența este relația dintre activitatea economică și efectele negative asociate asupra mediului. Un obiectiv major al dezvoltării sustenabile este încetarea sau neasocierea, acestei legaturi.

Eco-eficiența se îmbunătățește, însă la niveluri diferite, în sectoarele de transport, energie și agricultură. Progresul este relativ lent și unele din îmbunătățirile de până acum au fost cuantificate mai greu ca urmare a dezvoltării continue în aceste sectoare. or În sectorul domestic s-au făcut progrese mici în reducerea impactului asupra mediului; în timp ce pescuitul din apele mici ale UIE a scăzut în intensitate și cantitate, stocurile de peste de importanță comercială, pescuite excesiv în apele UE a crescut.

Mesaaje și cifre

Îmbunătățirile tehnologice, cum ar fi catalizatorii trivalenți și carburanții mai curați au făcut ca vehiculele să fie mai puțin poluante.

Emisiile în aer din sectorul de producere a energiei au scăzut, chiar dacă produsul economic și fizic al sectorului a crescut între 1990 și 1999.

Ratele utilizării de fertilizanti și pesticide continuă să fie o preocupare, ca și emisiile de substanțe acidifiante (agricultura contribuie cu 31 % la totalul de astfel de emisii ale UE), în special amoniul (94 %).

Între 1990–1999 s-au cunoscut creșteri ale utilizării de energie în gospodării (+10 %), generării de deșeuri (+14 %) și numărului de autoturisme proprietate (+ 17%) odată cu creșterea numărului de gospodării particulare (+9 %) și a cheltuielilor domestice (+19 %).

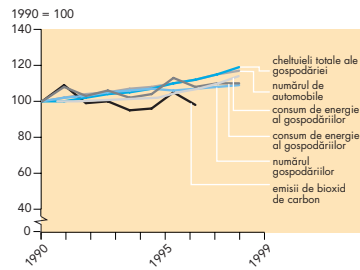

Consumul casnic de apă a scăzut ușor în anii 90.

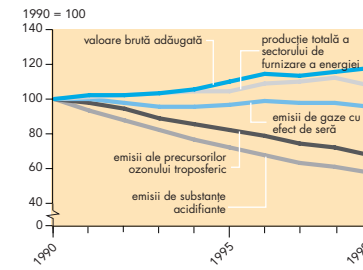
Indicatori principali

Indicatori de eco-eficiență

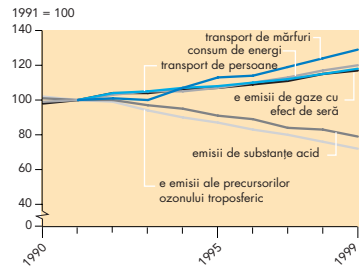
Gospodării casnice

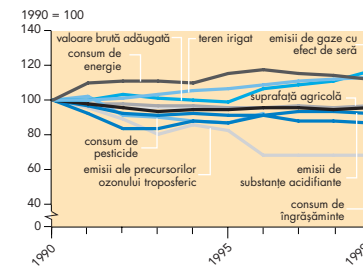
Furnizare de energie

Transport

Agricultură

Provocari curente ale Politicii de Mediu

Legătura între creșterea economică și consumul de energie nu descrește suficient de rapid pentru a preveni creșterea utilizării de energie, ceea ce ar putea duce la rândul său la presiuni crescute din domeniul energetic asupra mediului.

Sectorul de transporturi este un factor principal de presiune asupra mediului, în particular prin utilizarea de energie. Cu toate că eficiența energiei în transportul de pasageri s-a îmbunătățit ușor, ca rezultat al progreselor în tehnologie, eficiența energiei în sectorul transportului de marfă nu a arătat nici un semn de îmbunătățire.

Mesaje și cifre

Emisiile de dioxid de carbon din sectorul domestic în 1997 au fost apropiate de nivelul anului 1990, cu o creștere a numărului de gospodării, echilibrata de îmbunătățirile în eficiența energetică și trecerea de la cărbune și petrol la gaz natural.

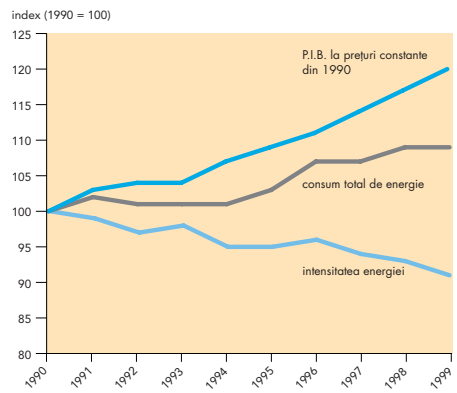
Cu excepția industriei, nici unul din sectoarele economice din UE nu și-a decuplat dezvoltarea economico-socială de consumul de energie.

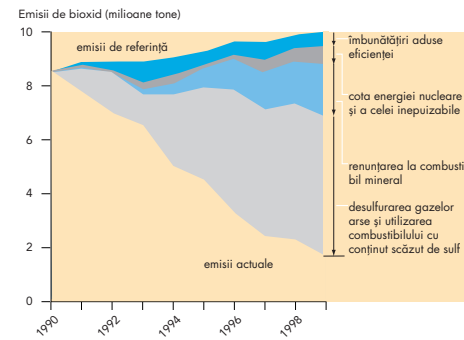
În ultima decadă, volumul transporturilor de pasageri a crescut în același ritm cu producția economică, fiind depășit de creșterea transporturilor de mărfuri.

Indicatori principali

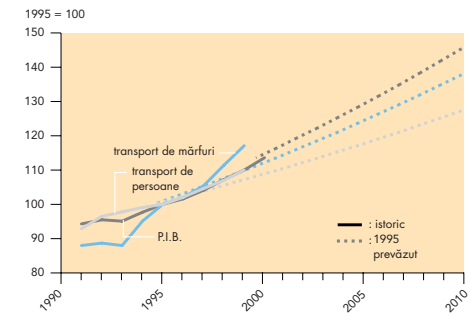
Intensitatea energiei

Emisiile de dioxid de sulf provenite din generarea de electricitate

Transportul de pasageri și de marfă

Provocari curente ale Politicii de Mediu

Discrepanța dintre îmbunătățirile din tehnologie și câștigurile efective în eficiența energetică este rezultatul schimbărilor în condițiile de transport (de ex. vehicule mai grele și mai puternice, ratele de ocupare și factori de încărcare reduși) și creșterea continuă a transporturilor rutiere și aeriene în detrimentul celor de pe cale ferată și a altor moduri de transport mai puțin nocive.

Totuși este de notat faptul că reglementările de mediu care țin seama de scăderea emisiilor poluante ale aerului din transport, prin calitatea carburantului și norme pentru emisiile vehiculelor, au fost relativ eficiente. Scaderi ale emisiilor de substanțe acidifiante și precursori de ozon semnifică faptul că nu au mai fost asociate cu creșterea din sectorul transporturi.

Mesaaje și cifre

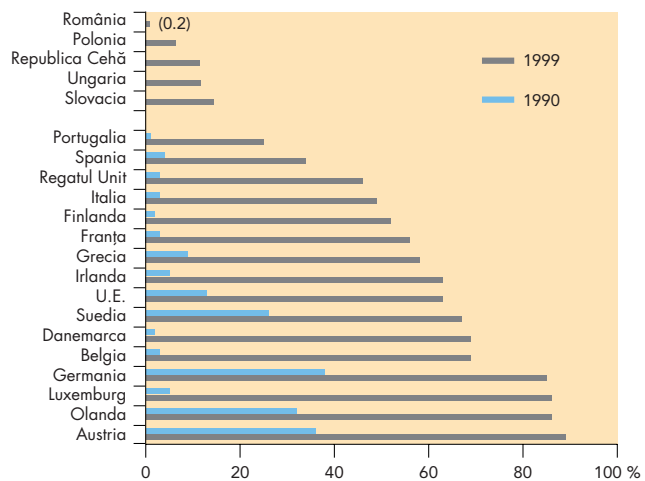
Emisiile de dioxid de carbon din sectorul transporturi continuă să crească, fiind o consecință a creșterii rapide a sectorului și a trecerii la transporturi rutiere și aeriene. Transportul de pasageri continuă să fie dominat de vehiculele rutiere (75 % din totalul kilometri-pasager), însă transportul aerian este în prezent cel cu cea mai rapidă creștere.

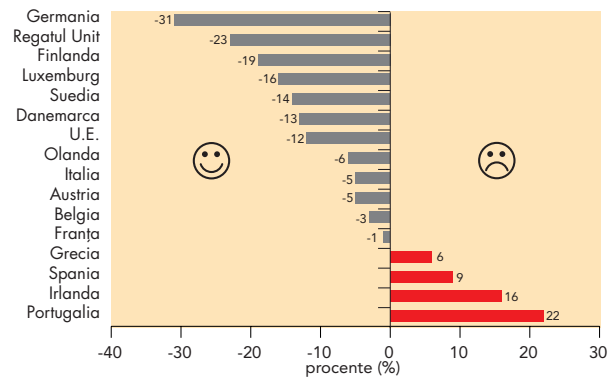
Nu există nici un semn că ar exista o trecere a transporturilor de marfă de la rutier la calea ferată (CF) (proportia CF a scăzut de la 10,4 % în 1991 la 8 % în 1999). Transportul rutier și transportul maritim pe distanțe scurte rămân modurile de transport de marfuri principale, în proporții de 43 % și respectiv 42 % în tone-kilometri.

Indicatori principali

Absorbția convertoarelor catalitice

Emisii de precursori de ozon

Provocari curente ale Politicii de Mediu

În anii 90, emisiile atmosferice poluante au scăzut., ca urmare a tehnicilor de combatere a poluării și trecerii de la cărbune la gaz. Totuși, rata curentă a îmbunătățirii nu este suficientă pentru a contracara creșterea economică previzionată — și în special creșterea prevăzută în consumul de electricitate — sau pentru a atinge obiectivele de emisii preconizate.

Politicile și inițiativele în direcția creșterii utilizării energiilor regenerabile au avut succes în unele State Membre. Totuși, odată cu creșterea consumului general de electricitate, cota de energie regenerabilă din generarea de electricitate a rămas aproape constantă în anii 90.

Mesaaje și cifre

În ciuda creșterii continue, atât în energia totală, cât și în energia electrică obținută din surse regenerabile, conform tendințelor actuale ele vor atinge valori apropiate de indicativele-țintă ale UE pentru materiale regenerabile.

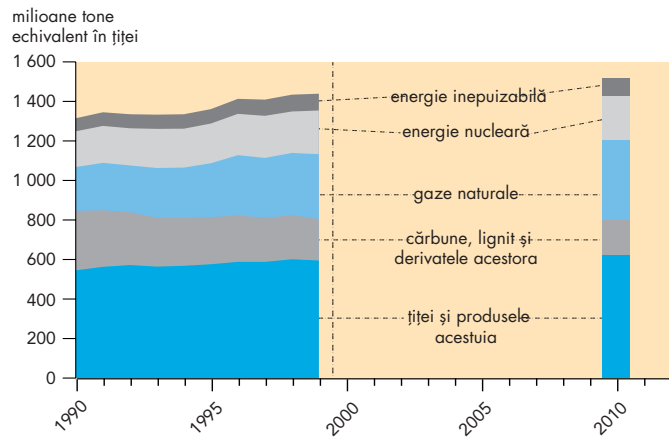
Sursele de energie regenerabilă au contribuit cu 14% la consumul brut de electricitate din UE în 1999. Ratele de creștere prevăzute pentru consumul de electricitate până în 2010 presupun, ca rata de creștere a proporției de electricitate din surse regenerabile să fie practic dublată, pentru a se atinge obiectivul UE.

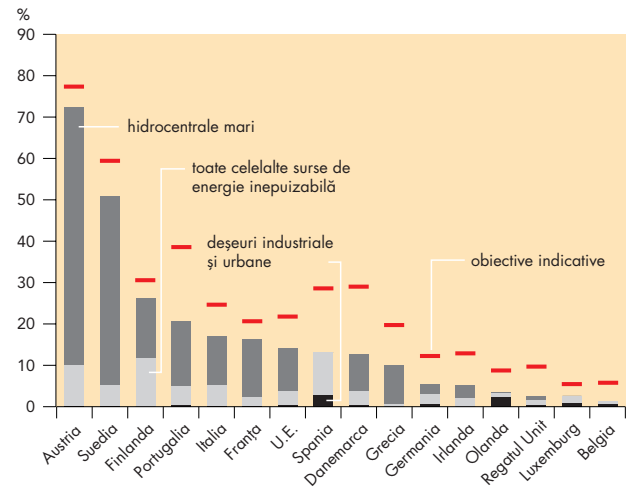
Cu toate că proporția de căldură și energie combinată (CHP) în producția de electricitate a crescut de la 9 % la aproape 11 % între 1994 și 1998, această rată de creștere nu este suficientă pentru a realiza indicativii țintă UE de derivare a 18 % din întreaga producție de electricitate din CHP până în anul 2010.

Indicatori principali

Consumul total de energie pe tipuri de carburanți

Surse de energie regenerabilă

Provocari curente ale Politicii de Mediu

Au existat unele îmbunătățiri ale eco-eficienței în agricultură. Utilizarea energiei și irigațiile au crescut în anii 90 proporțional cu productivitatea, cu toate că tendința este acum mai mult sau mai puțin constantă. În timp ce s-a redus într-o anumită măsură utilizarea de fertilizatori și pesticide, poluarea cu nitrați și eutrofizarea rămân probleme majore. Emisiile de gaze cu efect de seră, substanțe acidifiante și precursori de ozon troposferic au scăzut, cu excepția emisiilor de amoniac.

Există unele indicații că generarea totală de deșeuri crește mai încet decât creșterea PIB ca urmare a reducerii generării de deșeuri din minerit. Generarea de deșeuri industriale pare de asemenea să se stabilizeze. Pentru generarea de deșeuri menajere (în jur de 14 % din deșeurile totale), toate statele membre UE au ajuns la niveluri similare de producere de deșeuri, cu unele diferențe minore datorate stilurilor de viață și a schemelor de consum diferite.

Mesaaje și cifre

Pe aproape 3 % din suprafața EEA terenul agricol este cultivat organic și proporția de teren cultivat organic se prefigurează, că va crește substanțial în viitor.

Exploatarea resurselor europene de apă a rămas relativ constantă în ultimii 20 de ani.

Suprafața împădurită crește în UE și țările candidate. Totuși, beneficiile împăduririi trebuie evaluate comparativ cu câștigurile și pierderile în biodiversitate rezultate.

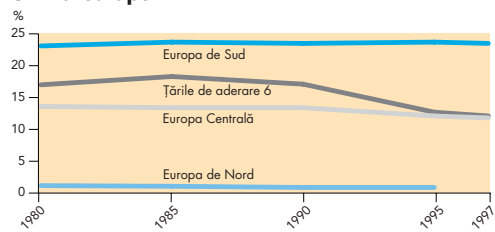
Blocarea terenului, ca rezultat al dezvoltării urbane și a infrastructurii de transporturi continuă să crească în ritm mai rapid decât ritmul de creștere al populației.

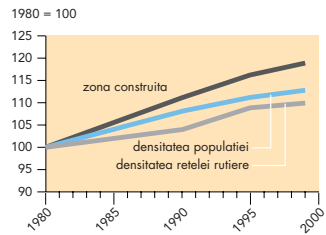
L Aproximativ 70 % din deșeurile urbane colectate, provin din gospodării; și cantitatea totală de reziduuri urbane colectate în UE a crescut de la 479kg per persoană în 1991 la 545kg per persoană în 1999

Indicatori principali

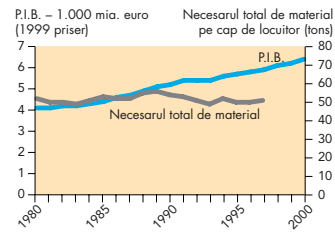
Utilizarea apei

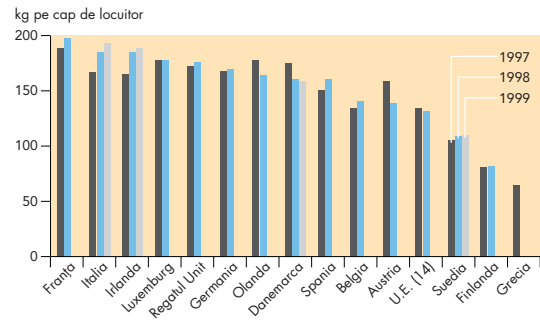
Ocuparea terenului prin dezvoltare

Necesar total de materiale

Materiale de ambalare scoase pe piață

Realizarea integrării

Integrarea considerentelor de mediu în politicile economice, așa cum prevede Articolul 6 al Tratatului de la Amsterdam, a progresat lent. Inițiative cum ar fi 'Procesul de la Cardiff' pentru integrarea preocupărilor de mediu în diversele sectoare are potențialul de a accelera schimbarea.

Politicile de integrare au ca scop principal abordarea / reducerea forțelor motrice, care stau la baza degradării mediului mai degrabă decât a simptomelor de declin ale mediului. Integrarea dezvoltării sustenabile și a preocupărilor de mediu în politicile de sector poate fi încurajată printr-o varietate de măsuri ce includ legislație și reglementări, măsuri fiscale, acorduri voluntare și asigurarea de informații. În practică, se tinde spre aplicarea unei combinații de instrumente și măsuri ('mixtura potrivită').

Un număr crescut de sisteme de taxare legate de mediu sunt introduse în întreaga UE cu scopul de a îmbunătăți calitatea mediului în mod eficient și de a reduce povara taxelor asupra forței de muncă și a altor factori de producție.

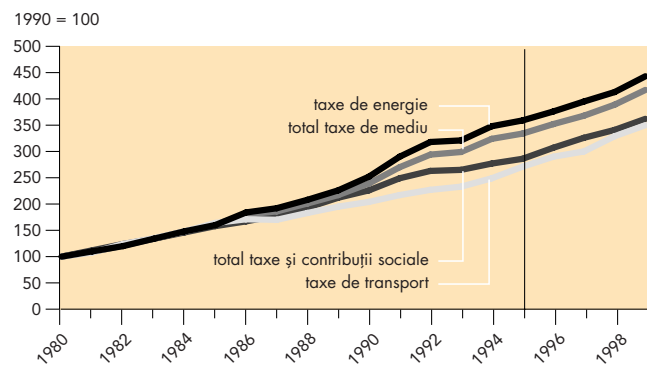
Prețurile pentru energie au rămas în general reduse, sau chiar au scăzut între 1985 și 2001, oferind astfel un slab stimulent pentru reducerea consumului de energie.

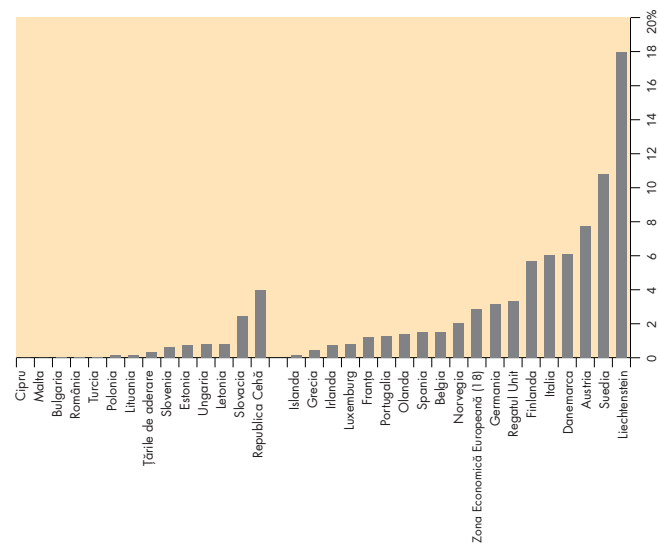
Creșterea taxelor a împiedicat scăderea prețurilor pentru combustibilul motor chiar mai jos decât nivelul redus din 2000, comparabil cu 1985.

Indicatori principali

Venit din taxe de mediu, comparat cu taxele totale și contribuțiile sociale

Agricultură organică

Provocari curente ale Politicii de Mediu

Mai multe state membre au început să introducă măsuri fiscale cu scopul de a îmbunătăți calitatea mediului și de a reduce povara grea a taxelor asupra economiei. În jumătate din țările membre ale UE se aplică taxe pentru dioxid de carbon și peste tot au apărut multe sisteme noi de impozitare în cea de-a doua parte a anilor 90. Există unele indicații ale eficienței taxelor de mediu, însă în general lipsesc studiile de evaluare.

În acest context, întâlnirea la vârf a Consiliului European din martie 2002 de la Barcelona a anunțat intenția Comisiei Europene de a accelera eforturile de pregătire a unei directive cadru asupra infrastructurii taxelor pentru a asigura, ca până în anul 2004 diferitele moduri de transport să reflecte mai bine costurile pentru societate. Consiliul a exprimat de asemenea dorința de a adopta o directivă referitoare la extinderea impozitării de mediu pe produse energetice înainte de sfârșitul anului 2002.

Mesaje și cifre

Proporția de taxe de mediu în totalul de venituri din taxe a unor țări membre este între 5 % și 10 % din venitul total din taxe. Această proporție crește încet în toate țările.

Diferențierea taxelor pe tipuri de carburanți a fost aplicată cu succes pentru a promova utilizarea unor carburanți mai curați.

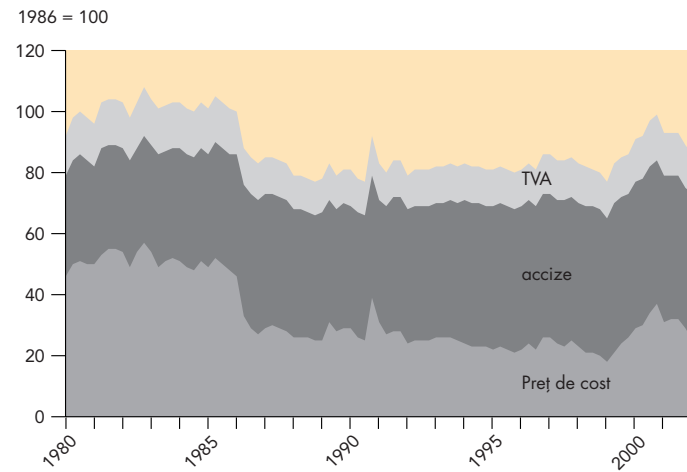
Prețul mediu UE corectat cu inflația pentru carburant rutier la începutul anului 2002 a fost mai redus decât în prima jumătate a anilor '80. Această tendință nu încurajează opțiunea pentru un carburant mai eficient.

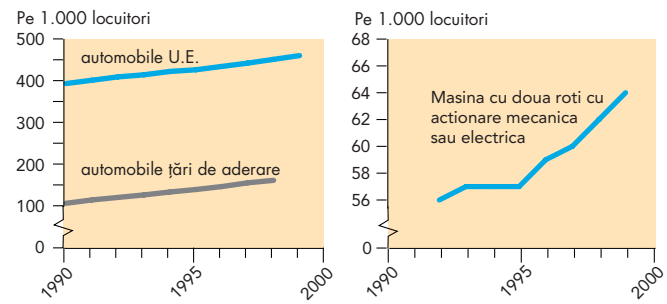
Din 1995 indicii reformei de taxe ecologice (mutarea unei părți a bazei de taxare de la forță de muncă la mediu) au crescut într-o serie de state membre.

Indicatori principali

Prețurile reale pentru carburanții de motor

Autoturisme proprietate personală

Provocari curente ale Politicii de Mediu

În ceea ce privește piscicultura, din fondurile alocate în programul 1994–99 conform Instrumentului Financiar în scopul ajutorului orientat spre flota de pescuit, 60 % a fost destinat adaptării flotei și 40 % modernizării ei. Acest ajutor a dus la o descreștere globală a capacității flotei în UE. Totuși, în anumite țări modernizarea a dus la o descreștere a puterii totale a flotei dar la o ușoară creștere a tonajului.

În plus, progresele în tehnologie și design au determinat ca presiunea asupra stocurilor de pește să nu scadă. Recolta actuală este în majoritatea cazurilor nesustenabilă pentru pește rotund și numai în unele cazuri sustenabilă pentru pește plat; o serie de specii care traiesc la mare adâncime dau și ele semne de supraexploatare. Aproape toate efectivele de cod și știucă sunt în pragul colapsului.

Mesaje și cifre

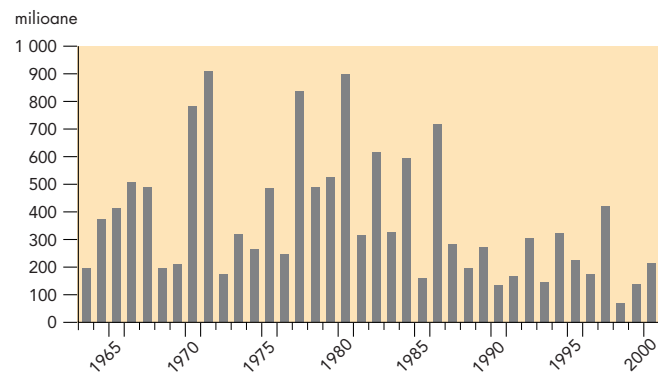
Cu toate că flota de pescuit UE s-a redus, între 1989 și 2000, în termeni de număr de vase (–10 %), tonaj (–6 %) și putere (–13 %), scăderea nu a condus la o îmbunătățire corespunzătoare a stării stocurilor de pește. Majoritatea stocurilor de pește de importanță comercială au statut nesustenabil.

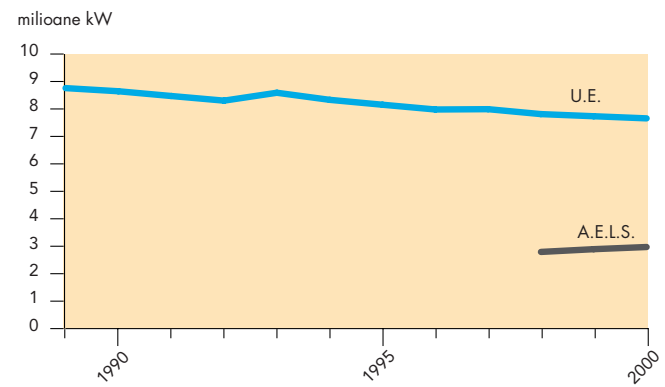
Stocurile de cod din Marea Nordului și apele adiacente sunt pescuite excesiv. S-a calculat că partea matură a efectivului se află de 17 ani sub limita critică, atingând un minim istoric în 2001.

Indicatori principali

Rezerva de icre de cod din Marea Nordului

Capacitatea flotei europene de pescuit

Provocari curente ale Politicii de Mediu

Gospodăriile domestice sunt adesea trecute cu vederea în politicile de integrare. Pe măsură ce nivelurile de consum continuă să crească în paralel cu venitul disponibil, nevoia de a ajuta consumatorii să facă opțiuni informate devine tot mai importantă. Etichetarea eco și diseminarea informațiilor (de ex. campaniile de încurajare a economiilor de energie) sunt în creștere, însă utilizarea lor rămâne marginală.

Propunerea pentru Politică de Produs Integrată UE evidențiază taxele reduse de vânzare pentru produse etichetate ecologic, ca instrument cheie pentru abordarea modelelor de consum nesustenabile.

Mesaje și cifre

Numărul de produse ce au primit eco-eticheta UE (Floarea UE) este redus și acordările până în prezent se concentrează numai pe puține grupe de produse în puține State Membre.

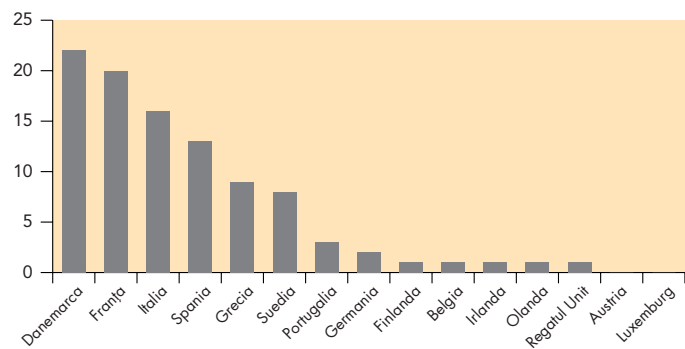
Țările din nordul și vestul Europei au o proporție ridicată de apă reziduală epurată și își îmbunătășesc continuu nivelul de epurare. Țările din sudul Europei și țările candidate au doar jumătate din populație racordată la stațiile de epurare a apelor reziduale, însă nivelul de epurare s-a îmbunătățit și el în ultimii 15 ani.

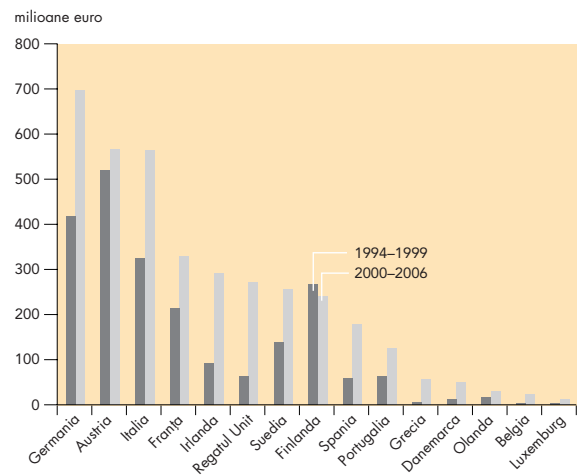
S-au făcut progrese substanțiale în introducerea elementelor de mediu în PAC (Politica Agricolă Comună). Totuși, presiunile persistente asupra mediului necesită continuarea reformelor PAC pentru întărirea stimulentei economice pentru ca agricultura să-și administreze terenurile într-un mod sustenabil pentru mediu.

Indicatori principali

Eco-etichetarea — Număr de premii EU Flower (Floare UE)

Schema de cheltuieli agricultură-mediu

Agentia Europeana de Mediu
Semnale de mediu 2002

Luxembourg: Biroul pentru Publicatii Oficiale ale
Comunitatilor Europene

2002 — 27 s. — 21 x 9,9 cm

ISBN 92-9167-464-8

Formular de comanda

Va rugam sa ne trimiteti copii de: *Environmental signals 2002*, EEA 2002, 148 pp,
ISBN 92-9167-469-9, Catalogul numarul: TH-AG-02-001-EN-C, Pretul în Luxembourg: 22 euro.

Va rugam sa completati acest formular cu MAJUSCULE si sa-l expediatii librăriei Dvs. sau unui agent de
vânzari al biroului pentru publicatii ale UE: <http://eur-op.eu.int/general/en/s-ad.htm>

Nume: _____ Data: _____

Adresa: _____

Telefon: _____ Semnatura: _____

Venta • Salg • Verkauf • Πωλήσεις • Sales • Vente • Vendita • Verkoop • Venda • Myynti • Försäljning
<http://eur-op.eu.int/general/en/s-ad.htm>

BELGIQUE/BELGIE	<p>Jean De Lamoy Avenue du Roi, 202/Koningsplein 202 B-1180 Brussels/Bruxelles Tel. (32-2) 538 43 08 Fax (32-2) 538 43 08 Email: jean-de-lamoy@nicobard.be URL: http://www.jean-de-lamoy.be</p> <p>La librairie européenne/ De Europese Boekhandel Rue de la Loi 244/Veststraat 244 B-1050 Brussels/Bruxelles Tel. (32-2) 735 08 50 Fax (32-2) 735 08 50 Email: mail@leurop.be URL: http://www.leurop.be</p> <p>Moniteur belge/Belgisch Staatsblad Rue de Louvain 40-42/Louvainseweg 40-42 B-1050 Brussels/Bruxelles Tel. (32-2) 552 22 11 Fax (32-2) 511 01 84 Email: eustates@just.fgov.be</p>
DANMARK	<p>J. H. Schultz Information A/S Hørslevvej 12 DK-2650 Valby Tel. (45) 43 63 19 69 Fax (45) 43 63 19 69 Email: schultz@schultz.dk URL: http://www.schultz.dk</p>
DEUTSCHLAND	<p>Bundesanzeiger Verlag GmbH Vertriebsleitung A-1020 Wien Tel. (43) 1 40 22 11 97 66 89 Fax (43) 1 40 22 11 97 66 89 Email: vertrieb@bundesanzeiger.de URL: http://www.bundesanzeiger.de</p>
ΕΛΛΑΔΑ/GREECE	<p>G. C. Eleftheroudakis SA International Bookstore Propagastou 17 GR-10564 Athens Tel. (30) 1 325 84 59 Fax (30) 1 325 84 59 Email: elex@eleftheroudakis.gr URL: http://www.eleftheroudakis.gr</p>
ESPAÑA	<p>Boletín Oficial del Estado Trafalgar 27 E-28013 Madrid Tel. (34) 915 38 21 11 (lbrns) Fax (34) 915 38 21 11 (lbrns) Fax (34) 915 38 21 11 (suscription) Email: clientes@com.bolea.es URL: http://www.boe.es</p> <p>Mundi Prensa Libros, SA Castelló, 37 E-28011 Madrid Tel. (34) 91 52 37 00 Fax (34) 91 52 37 00 Email: lbreria@mundiprensa.es URL: http://www.mundiprensa.com</p>
FRANCE	<p>Journal officiel Service des publications des CE F-57277 Paris Cedex 15 Tel. (33) 140 58 77 31 Fax (33) 140 58 77 31 Email: publications@journal-officiel.gouv.fr URL: http://www.journal-officiel.gouv.fr</p>
IRELAND	<p>Aian Hamms Bookshop 270 Lower Rathmines Road Dublin 6 Tel. (353) 1 498 72 98 Fax (353) 1 498 72 98 Email: hammas@iol.ie</p>
ITALIA	<p>Licosa Spa Via Duina di Calabria, 11 Casella postale 552 I-19025 Firenze Tel. (39) 055 64 12 57 Fax (39) 055 64 12 57 Email: licosa@licosa.com URL: http://www.licosa.com</p>
LUXEMBOURG	<p>Messagerie du livre SARL 5, rue Riffelen L-1410 Luxembourg Tel. (352) 48 06 61 Fax (352) 48 06 61 Email: mail@mdliv.lu URL: http://www.mdliv.lu</p>
NETHERLAND	<p>SDU Servicecentrum Uitgevers Postbus 200 Postweg 1 2500 EA Den Haag Tel. (31) 70 378 89 80 Fax (31) 70 378 89 80 Email: sdu@sdu.nl URL: http://www.sdu.nl</p>
PORTUGAL	<p>Distribuidora de Livros Bertrand Lda Grupo Bertrand SA Rua das Terras das Vales, 4-A 2720-909 Cascaes Portugal Avarede 69037 Tel. (351) 21 4 95 67 67 Fax (351) 21 4 95 62 55 Email: dlo@bpl.pt</p> <p>Imprensa Nacional-Casa da Moeda, SA Sector de Publicações Oficiais Rua da Escola Politécnica, 135 1200-008 Lisboa Tel. (351) 21 3 94 57 00 Fax (351) 21 3 94 57 00 URL: http://www.incm.pt</p>
SUOMI/FINLAND	<p>Akatemien Kirjakauppa Kirjakauppa Kesäkatu 1/Centriegatan 1 P.O. Box 128 FIN-00101 Helsinki/Helsinki F. Fax (358-9) 121 44 35 Sähköposti: sps@akatemienn.com URL: http://www.akatemienn.com</p>
SVENIGE	<p>BTJ AB Taktorgsgatan 11-13 S-221 82 Lund Tel. (46) 40 30 00 Fax (46) 40 30 47 Epost: btje-pub@btj.se URL: http://www.btj.se</p>
UNITED KINGDOM	<p>The Stationery Office Ltd Customer Services PO Box 29 Northwick Road London NW4 10N Tel. (44) 870 055 522 Fax (44) 870 055 533 Email: book.orders@hcs.co.uk URL: http://www.stationeryoffice.co.uk</p>
ISLAND	<p>Boekbund Larasar Birtidal Skólavörðung, 2 IS-101 Reykjavik Tel. (354) 552 55 60 Fax (354) 552 55 60 Email: bokbund@simnet.is</p>
SCHWEIZ/SUISSE/SVIZZERA	<p>Euro Info Center Schweiz c/o OSEC Business Network Switzerland Stampfenbühlstrasse 85 CH-4802 Zurich Tel. (41-1) 365 53 11 Fax (41-1) 365 54 11 Email: euroinfo@osec.ch URL: http://www.osec.ch/euro</p>
BALGARIA	<p>Europress Euronedia Ltd 59, Blvd/Velista Sofia 1000 Tel. (359-2) 980 37 66 Fax (359-2) 980 42 30 Email: libreria@euronedia.bg URL: http://www.euronedia.bg</p>
CYPRUS	<p>Cyprus Chamber of Commerce and Industry P.O. Box 21455 Nicosia Tel. (357-2) 98 97 52 Fax (357-2) 66 10 44 Email: chamber@cci.org.cy</p>
ESTI	<p>Easti Kaubandus-Tööstuskoode (Estonian Chamber of Commerce and Industry) Toom-Kooli 17 EE-10130 Tallinn Tel. (372) 646 44 Fax (372) 646 02 45 Email: emo@koode.ee URL: http://www.koode.ee</p>

Venta • Salg • Verkoop • Πωλήσεις • Sales • Vente • Vendita • Verkoop • Venda • Myynti • Försäljning
<http://eur-op.eu.int/general/en/s-ad.htm>

HUNGARY Mediatec Ltd Páva Haza 1 HR-10000 Zagreb Tel: (36-1) 481 94 11 Fax: (36-1) 481 94 11	CANADA Les éditions La Liberté inc. 2000 Avenue Laurier Stn. Frontenac Québec Q.V. 3W6 Tel: (1-416) 699 37 63 Fax: (1-800) 567 54 49 E-mail: liberte@vescom.qc.ca
EUROPE Euro Info Service Str. Ibrani nr.12 PO Box 1039 H-1197 Budapest Tel: (36-1) 349 20 53 Fax: (36-1) 349 20 53 E-mail: euroinfo@euroinfo.hu URL: http://www.euroinfo.hu	EGYPT The Middle East Observer 41 Sherif Street Tel: (2-2) 392 69 19 Fax: (2-2) 393 97 32 URL: http://www.mesoobserver.com.eg
MALTA Miller Distributors Ltd Malta International Airport Lungia LQA 05 Tel: (356) 66 44 88 Fax: (356) 66 44 88 E-mail: gmilth@usa.net	MALAYSIA EBIC Malaysia Suite 4102, Level 415 Petronas Tower (Petrol Station) 8 Jalan Yap Kwan Seng 50450 Kuala Lumpur Tel: (603) 21 62 61 98 Fax: (603) 21 62 61 98 E-mail: ebic@im.net.my
NORGE Swets Blackwell AS Hans Nilsen Høegsøe gt. 39 Bols 4801 Nydalen N-0423 Oslo Tel: (47 22) 928 12 01 Fax: (47 22) 928 12 01 E-mail: info@no.swetsblackwell.com URL: http://www.swetsblackwell.com/no	MEXICO Mundi Prensa México, SA de CV Río Penico, 141 Colonia Cuauhtemoc MX-0550 México, DF Tel: (52-5) 514 67 99 Fax: (52-5) 514 67 99 E-mail: 1015452361@compuserve.com
POLSKA As Polonia Karkowskie Przedmieście 7 PL-00950 Warszawa Tel: (48 22) 928 12 01 Fax: (48 22) 928 12 01 E-mail: books119@aripolonia.pl	SOUTH AFRICA Eurochamber of Commerce in South Africa PO Box 781738 2146 Sandton Tel: (27-1) 884 39 52 Fax: (27-1) 884 39 52 E-mail: info@eurochamber.co.za
ROMANIA Euromedia Str/Domnie Lupu nr. 65, sector 1 RO-70184 Bucuresti Tel: (40-1) 315 44 03 Fax: (40-1) 315 44 03 E-mail: euromedia@frankcity.com	SOUTH KOREA The European Union Chamber of Commerce in Korea 5th Fl. The Shilla Hotel 202, Jangchung-dong 2 Ga, Chung-ku Seoul 100, 392 Tel: (82-2) 25 58 3114 Fax: (82-2) 25 58 3516 E-mail: eucock@eucock.org URL: http://www.eucock.org
SLOVAKIA Centrum VTI SR Mim. Sitajov 19 SK-81223 Bratislava Tel: (421-7) 54 41 83 84 Fax: (421-7) 54 41 83 84 E-mail: europ@vsesitk.sk URL: http://www.sitk.sloba.sk	SRI LANKA EBIC Sri Lanka Trans Asia Hotel 115 Sir Chittampalam Colombo 2 Tel: (94-1) 074 71 50 78 E-mail: edisc@srilink
SLOVENIA GV Založba Dunajska cesta 5 SI-1000 Ljubljana Tel: (386) 613 09 1805 E-mail: europ@vsesitk.si URL: http://www.gvzaloza.si	TAIWANI Tycoon Information Inc PO Box 81-466 Tel: (86-2) 87 12 88 86 Fax: (86-2) 87 12 47 47 E-mail: euinfo@ts21.hinet.net
TURKEY Dunya Infor AS Tür. S. Nispetiysi 9440 Tür. S. Nispetiysi 9440 Tel: (90-212) 639 46 89 Fax: (90-212) 639 46 27 E-mail: sloba.info@dunya.com	UNITED STATES OF AMERICA Bernan Associates 4611-F Assembly Drive Latham NY 12110 Fax: (1-800) 565 34 50 (toll free fax) E-mail: query@bernan.com URL: http://www.bernan.com
ARGENTINA World Publications SA C/120 de las Artes Tel: (54-11) 481 5 81 56 Fax: (54-11) 481 5 81 56 E-mail: info@wipbooks.com.ar URL: http://www.wipbooks.com.ar	ANDERE LANDES OTHER COUNTRIES AUTRESPAYS
AUSTRALIA Hunter Publications PO Box 404 Abbotsford, Victoria 3067 Tel: (61-3) 94 12 52 61 Fax: (61-3) 94 12 52 61 E-mail: jpatwales@ozemail.com.au	Bites, wendos, Sie sich an ein Biron, liver Wahl/Please contact the sales office of your choice/Veuillez vous adresser au bureau de vente de votre choix Official Publications of the European Communities 2, rue Mercier L-2885 Luxembourg Tel: (352) 29 24 27 55 Fax: (352) 29 24 27 55 E-mail: info@eur-ops.com URL: http://www.eur-ops.com
BRESIL Livraria Camões Rua Bittencourt da Silva, 12 C CEP 20445-900 Rio de Janeiro Tel: (55-21) 282 47 76 Fax: (55-21) 282 47 76 E-mail: livraria.camoes@lincm.com.br URL: http://www.lincm.com.br	